

Suositus diakoniatyöntekijöiden virkapukeutumisesta

Diakoniatyöntekijän asianmukainen pukeutuminen on osa diakonian viran hoitoa. Pukeutumisessa on huomioitava tilaisuuden luonne sekä edustuksellinen rooli kirkon ja oman ammattikunnan edustajana.

Suositus, kuten muutkin pukeutumisohjeet ja pukukoodit, on tarkoitettu helpottamaan asuvalintoja ja välttämään tilanteita, joissa pukeutuminen olisi tilaisuuteen nähden väärä.

Nykyään pukukoodit eivät ole niin tiukan muodollisia, vaan lähinnä näyttävät suuntaa siitä, minkä tyyliin vaatteisiin olisi suurin piirtein hyvä pukeutua. Oma tyyli saa myös näkyä.

Diakonian virkaan vihittyjen asut eivät ole enää rajoitettu ammattinimikkeen mukaisesti. Diakonin vihreän virkapaidan ("pantapaidan") käyttö mahdollistettiin diakonissoille vuonna 1994 ja diakonissan juhlapuvun käyttö diakoneille vuonna 2024.

Kaikki asut käyvät siis sekä diakoneille että diakonissoille. Diakonian virkaan vihitty voi valita edellä mainituista käyttöönsä sellaisen asun, joka sopii kulloiseenkin tilanteeseen ja joka tuntuu itselle luontevalta.

Virkaan vihkimätön diakoniatyöntekijä ei käytä virkapaitaa tai diakonissan juhlapukua.

Arkipukeutuminen

Nykyisin diakonian virkaan vihityt käyttävät yhä useammin vihreää pantapaitaa normaaleissa arkitöissä. Vähitellen yleistynyt tunikamallinen virka-asu ja niin sanottu kauluri muun asun kanssa ovat myös sopivia arkipukineita. Diakoniatyöntekijän asu kertoo ihmisille, että kyse on kirkon virkaan vihitystä työntekijästä.

Virkapaidan sijaan arkivaatteiden kanssa voivat virkaan vihityt diakoniatyöntekijät käyttää myös pelkistään diakonin tai diakonissan merkkiä tai diakoniaripusta.

Työhön sopivien vaatteiden ja asusteiden valinta on varsin vapaata, eikä seurakunnissa ole yleensä annettu tarkkoja ohjeita pukeutumisesta. Rennommasta pukeutumistyylistä huolimatta on hyvä muistaa, että viranhaltija edustaa aina työssään työnantajaa ja diakonian virkaa.

Arkipukeutumisessa suositellaan siistiä ja huoliteltua tyyliä, joka vastaa diakoniatyöntekijän ammattiroolia ja työympäristöä. Tilanne ratkaisee sopivan vaatetuksen, ja arkijärki yhdistettynä yleiseen suomalaiseen pukeutumiskoodistoon auttaa yleensä valinnoissa.

Juhlapukeutuminen

Seurakunnan juhlissa, virkaan vihkimisessä, onnittelukäynneillä tai muissa virallisemmissä tilanteissa pukeutuminen on muodollisempaa ja juhlavampaa.

Vihreän virkapaidan kanssa tumma puku tai jakkupuku tai tumma yksiosainen leninki sekä mustat umpinaiset kengät ovat varma valinta. Diakonissan juhlapuvun kanssa tulee pukeutua perinteisen ohjeen mukaisesti mustiin sukkahousuihin sekä mustiin, umpinaisiin kenkiin. Yleisissä pukeutumisohjeissa tunikaa ei pidetä juhlapukeutumiseen sopivana vaatteena.

Juhlavassa tilaisuudessa on hyvä käyttää virka-asun lisäksi diakonin tai diakonissan merkkiä tai diakoniaripusta. Erityisesti virkaan vihittäessä merkki tai riipus on luonteva osa pukeutumista ja vihittäväälle käytännössä ensimmäinen tilaisuus, jossa sitä voi käyttää.

Jumalanpalveluspukeutuminen

Jumalanpalveluspukeutumisessa voi soveltaa juhlapukeutumisen ohjeita. Kokonaisuus ratkaisee, millainen asukokonaisuus on toimiva. Viran tunnuksia on kuitenkin hyvä käyttää näissä tehtävissä.

Jumalanpalveluksen oppaan mukaisesti diakonian virkaan vihitty käyttää jumalanpalvelustehtävissä valkoista albaa ja vasemmalta olkapäältä vinottain oikealle kulkevaa stola. Virkaan vihkimätön diakoniatyöntekijä ei käytä viran tunnuksia.

Merkit ja riipus

Vihkimyksensä mukaisesti asussa voi käyttää diakonin merkkiä tai diakonissan merkkiä. Merkit kiinnitetään rintaan vasemmalle puolelle, yleensä takinliepeeseen tai vastaavaan kohtaan muussa asussa.

Diakonissan puvussa merkki sijoitetaan keskelle, kauluksen alapuolelle. Diakonissan pukuun pukeutuva diakoni käyttää diakonin merkkiä vastaavassa paikassa.

Virkamerkkejä ja riipusta voidaan käyttää myös muun viranhoidon sopivan vaatetuksen kanssa.

Merkit osoittavat, että henkilö on vihitty diakonian virkaan ja ovat tarkoitettu vain tähän käyttöön. Merkkejä tai riipusta ei tule lahjoittaa tai myydä muuhun tarkoitukseen. Mikäli merkki syystä tai toisesta tulee tarpeettomaksi, voi sen säilyttää muistona tai jos merkille ei ole sijoituspaikkaa, sen voi lahjoittaa Diakoniatyöntekijöiden Liittoon.

Virka-asujen käyttö seurakuntaviran ulkopuolella

Kirkkomme opetuksen mukaisesti virkaan vihitty on saanut elinikäisen oikeuden ja velvollisuuden hoitaa kirkon virkaa vihkimyksessä antamiensa lupausten mukaisesti. Vihkimys on voimassa myös seurakuntaviran ulkopuolella ja siksi myös oikeus käyttää viran tunnuksia säilyy.

Virka-asujen käyttö seurakuntaviran ulkopuolella on tilannesidonnaista. Seurakunnan tilaisuuksissa on mahdollista käyttää viran tunnuksia, vaikka ei palvelussuhdevirassa olisikaan.

Muussa käytössä tilanne ja oma harkinta ratkaisee. Muualla kuin seurakuntatyössä tai kristillisessä järjestössä työskennellessä virka-asujen ja merkkien käyttöön vaikuttaa työpaikan omat pukeutumissäännöt.

Kirkosta eronneet ja virka-asujen käyttö

Kirkosta eronneen tai diakonian vihkimysvirasta luopuneen henkilön ei tule enää käyttää diakonian viran tunnuksia eli diakonissan tai diakonin virkamerkkiä, diakoniriipusta, diakonissan juhlapukua tai vihreää virkapaitaa.

Diakonian virkaan vihityn vihreä virkapaita on ollut diakonien käytössä 1950-luvun puolivälistä saakka.

Diakonissan juhlapuku on Riitta Immosen suunnittelema ja vuonna 1966 käyttöön otettu malli, joka on uudistettu vuonna 2025. Diakoniatyöntekijöiden Liitto omistaa pukujen oikeudet.

Diakonin merkki, diakonissan merkki ja diakoniarriipus ovat virkaan vihityn diakoniatyöntekijän tunnuksia. Diakoniatyöntekijöiden Liitto omistaa merkkien ja riipuksen oikeudet. Merkkejä voi hankkia liitosta.